

ВИХОВНИЙ ВПЛИВ МУЗИКИ НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Стаття присвячена розкриттю проблеми виховного впливу музики на формування особистості студента в умовах вищого навчального закладу. Автор, спираючись на результати теоретичного аналізу, наводить різні підходи тлумачення поняття «виховний вплив», розкриває функції музики, її роль у становленні особистості студента, виокремлює особливе місце музики у формуванні духовної культури особистості.

Ключові слова: виховний вплив; музика; музичне мистецтво; особистість; духовна культура.

Актуальність. Вища школа є могутнім чинником виховання майбутніх громадян своєї країни. Одним із основних завдань загальноосвітньої і вищої школи, громадських установ та організацій є формування світогляду кожної молодої людини, виховання свідомого й активного члена суспільства, обізнаного з процесами, що відбуваються в країні та за її межами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі виховного впливу музики на формування особистості студента присвятили свої дослідження вітчизняні і зарубіжні науковці.

Як зазначає О. І. Гевко, саме вища школа покликана сприяти відродженню української нації, вихованню у її молоді духовності, моральності, патріотичних рис, національної гордості та активної життєвої позиції. В умовах становлення української державності, демократичного суспільства, інтеграції його в європейське і світове товариство вища школа забезпечує виховання майбутніх громадян, яке можливе за докорінних концептуальних, структурних та організаційних змін у сфері освіти, що передбачають зорієнтованість її на людину, націю, духовну культуру, загальнолюдські цінності, рівень розвинутих країн світу [10, с. 7].

Серед впливових засобів виховання великого значення надається саме музиці. Дослідниками приділяється значна увага вихованню дітей та молоді засобами музики. Разом з тим проблема виховного впливу музики на формування особистості студента ще не була предметом цілісного наукового дослідження.

Актуальність означеної проблеми і зумовило тему нашого дослідження.

Мета статті. Проаналізувати виховний вплив музики на формування особистості студента в умовах вищого навчального закладу.

Мета, об'єкт та предмет дослідження зумовили послідовне виконання наступних **завдань:**

- виховний вплив музики на формування особистості студента;
- встановити закономірності впливу музики на формування особистості студента;

- з'ясувати чинники формування особистості студента під час навчання;

- проаналізувати сучасні засоби навчання з метою оптимізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Виховання майбутніх фахівців залежить від багатьох засобів виховного впливу. Як зазначає З. Т. Борисенко, виховний вплив – це процес і результат зміни індивідом поведінки іншої людини, її поглядів, переконань, намірів, настановлень, уявлень, оцінок, інтересів тощо в процесі взаємодії [4].

Виокремлюють ще й такі підходи до визначення поняття «виховний вплив». Так, зокрема:

- виховний вплив – це процес організації сумісної активності вихователя й вихованців і здійснення їхніх цілеспрямованих дій, які мають на меті зміну психологічних характеристик об'єктів виховного впливу (мотивація, потреби і установки, цінності та риси характеру), а також перебудову поведінки останніх з огляду на характерні для певного суспільства уявлення про соціально зрілу, пристосовану до реальних суспільних умов особистість. Педагогічно ефективним вважається лише той вплив, який одна людина відчуває з боку іншої, що сприяє розвитку її особистості або підготовляє його [17];

- виховний вплив – процес організації спільної активної діяльності педагога і учнів з метою зміни моральних, соціально-психологічних характеристик та перебудови [18];

- вплив – процес і результат зміни індивідуумом поведінки іншої людини, її установок, намірів, уявлень, оцінок у ході взаємодії з ними; розрізняють спрямований і опосередкований вплив [20, с.40].

Педагогічний вплив, на думку З. Я. Ковальчук, це конкретний вид дії вчителя, спрямованої на учня, в якому педагог використовує цілу систему засобів та методів, в тому числі і психологічних, а основним її результатом є зміни у психіці учня. Узагальненим ефектом є зміни його суб'єктивних характеристик (потреб, установок, ставлень, моделей поведінки, перцептів, конструктів тощо) [12].

Таким чином, вплив у вихованні – це організована діяльність вихователя в єдиному процесі соціальної взаємодії, що спонукає до будь-яких змін окремих аспектів індивідуальності вихованця, його поведінки та свідомості, це форма реалізації функцій педагога. Педагогічний вплив – це психологічний результат організації педагогічного спілкування вихователя та вихованця, підсумок їх взаємовпливу у спільній діяльності.

Основою виховного впливу мистецтва на особистість, на думку А. М. Москалюк, є навчальна діяльність, адже саме в перебігу систематичного викладання предметів художньо-естетичного циклу вчитель має змогу цілеспрямовано й систематично виявляти могутній виховний потенціал художніх цінностей, впливаючи на всіх без винятку учнів молодшого, середнього і старшого шкільного віку [15].

Серед значної кількості засобів, які здійснюють виховний вплив на особистість, на чільному місці є музика, яка виступає також і як необхідний компонент полікультурного виховання молоді в умовах вищого навчального закладу.

Музика, музичне мистецтво – це звукове відображення людини – світу, життя. Як зазначає О. С. Клюєв, таке розуміння музики завжди сприймалося в історії людства, хоча на окремих етапах його розвитку домінувало уявлення про музику як, насамперед, про відповідне відображення людини і тільки згодом – світосприйняття, життя; а на інших етапах – на першому місці світосприйняття, життя і тільки згодом – людини [11, с.41].

Музика в системі мистецтв займає особливе місце завдяки її безпосередньому комплексному впливу на людину. Сучасні вітчизняні дослідження стверджують, що музика впливає і на психіку, і на фізіологію людини, вона може заспокоювати і збуджувати, викликати різноманітні емоції. У зв'язку з цим в системі художньо-естетичного виховання все більше утверджується теза про важливість музичного виховання особистості, його значення для розвитку загальних психічних якостей (мислення, уяви, уваги, пам'яті, волі), для виховання емоційної чутливості, душевної чуйності, морально-естетичних ідеалів особистості. Розгляду проблем музично-естетичного виховання, впливу музичного мистецтва на розвиток духовного світу особистості присвячена значна кількість праць у різних галузях – у педагогіці, естетиці, музикознавстві. У науковій літературі досліджується питання про необхідність удосконалення і посилення організованого музичного впливу на особистість молодої людини. Спектр можливих напрямів аналізу проблем музично-естетичного виховання особистості не вичерпаний і надає широкі можливості для досліджень.

Як зазначають дослідники:

– мистецтво є така ж необхідність (потреба) для людини, як їжа та вода. Потреба краси та творчості, що її втілює – тісно пов'язана з людиною, і без цього людина, можливо, й не захотіла би жити на світі [13, с. 6];

– музика – це універсальна мова людства (Генрі Уодсворт Лонгфелло) [23, с.10];

– музика, театри, кіно – все це надзвичайно важливе не тільки як форма культурного дозвілля, але і як засіб оздоровлення побуту, відпочинку [13, с. 10].

Музика – це абстрактна система, побудована на чергуванні суперечностей та спільних ознак. Вона спричиняє на слухача подвійну дію: змінює співвідношення зовнішнього і внутрішнього «Я» та «іншого в мені» через злиття, співпереживання, інтерпретацію: момент раціонального досягнення переходить до рівня чуттєвої та тілесної субстанції.

Отже, можна стверджувати, що музика покликана повертати людині втрачену цивілізацією природню потребу в пізнанні світу.

К. Д. Ушинський підкреслював, що для розвитку особистості значення має музика, образотворче мистецтво та природа. Велику увагу педагог приділяв вивченню історії народу, рідної мови, літератури й особливо фольклору. К.Д. Ушинський писав: «З уст народу ллється чудова народна пісня, з якої черпають своє натхнення і поет, і художник, і музикант; чується влучне, глибоке слово, в яке, за допомогою науки і дуже розвиненої думки, вдумуються філолог і філософ та дивуються глибині й істині цього слова» [24, с. 336].

На думку Г. Г. Ващенко, для гармонійного виховання молоді необхідні знання з історії письменства, малярства, скульптури, музики, архітектури. «У галузі мистецького виховання мусить перше місце займати виховання самку і розуміння свого рідного мистецтва, тим більше, що в цій галузі Україна має значні досягнення» [7, с. 187].

Музика, за словами В. О. Сухомлинського, стає осягненням мови почуттів, для читання якого першими і найяскравішими сторінками є народна пісня. Пісня пробуджує в юних серцях прагнення глибше пізнати світ почуттів, навчить бачити чарівну красу. Василь Олександрович уважав, що почуття величі і краси людини викличуть і твори образотворчого мистецтва. Важливим засобом естетичного впливу на особистість є процес розглядання картин, що, за В. О. Сухомлинським, допомагає проникнути в духовне життя народу, пізнати серцем, відчутти, пережити ті страшні лихоліття і страждання, «яких довелося зазнати нашому народові в минулому» [21, с. 187].

Вплив музики на різну категорію людей відбувається по-різному. Одні сприймають її на рівні інстинктів і лише із задоволенням танцюють під запальні ритми. Інші уважно вслуховуються в музичні пасажі, намагаючись сприймати музику на інтелектуальному рівні, оцінюючи оригінальність мислення композитора та майстерність виконавця. І тільки незначна кількість людей неспроможна реагувати та сприймати музику хоча б якимось чином [23, с. 10].

Музика – один з видів мистецтва. Подібно живопису, театру, поезії, вона є художнім відображенням життя. Музика служить взаєморозумінню людей, пробуджує і підтримує в них почуття спорідненості, втілює суспільні ідеали, допомагає кожному знайти сенс життя.

Вітчизняні та зарубіжні дослідники звертають увагу на виховний вплив музики на формування духовної культури, розвитку духовно-моральних цін-

ностей. Так, зокрема, психологи визначають соціальну функцію мистецтва, в тому числі й музики:

– Л. С. Виготський зазначав, що мистецтво є соціальне в нас, і якщо його вплив здійснюється в окремому індивідуумі, то це зовсім не означає, що його корені та сутність індивідуальні... Дія мистецтва, коли воно здійснює катарсис і залучає до цього очищувального вогнища найбільш інтимні, найбільш життєво важливі потрясіння особистісної душі, є дія соціальна» [8, с. 316];

– Л. Л. Бочарьов, вивчаючи психологічні механізми музичного переживання, стверджує, що проблема емпатії є центральною і в контексті культури музичного сприйняття, головною характеристикою якої виступає «емоційна чутливість», здатність до співпереживання музики, зміст якої не можна зрозуміти «інакше, ніж емоційним шляхом» [6, с. 51];

– саме культура та мистецтво може втягувати у коло соціального життя найособистіші складники людської природи; вплетені у тканину живих художніх образів, ці засоби отримують можливість непомітного впливу на розум, волю, почуття та свідомість людини [5].

Музичне виховання – одна з складових естетичного та духовно-морального виховання, що відіграє особливу роль у всебічному розвитку особистості. Це унікальний засіб формування єдності емоційної й інтелектуальної сфер особистості, і на цій основі – світоглядних уявлень і ціннісних орієнтацій. Завдяки специфічній інтонаційно-процесуальній природі музики як засобу естетичного впливу, музичне виховання, на думку О. П. Рудницької, позначається не тільки на художній сфері, а й на загальному духовному розвитку особистості, розкриваючи в процесі активних занять музикою такі здібності, як образна уява, пам'ять, творче мислення, фантазія тощо. Ефективний шлях реалізації виховного потенціалу музичного мистецтва полягає у використанні інтонаційних особливостей його як форми суспільної свідомості, характерних для музики механізмів впливу на особистість; визнанні пріоритетності сприймання як основи творчого процесу у пізнанні й інтерпретації мистецтва, форми вияву активного ставлення до мистецтва і дійсності [19, с. 48].

Цзяньшу Ван стверджує: якщо зміст духовної культури складають естетичні і моральні цінності суспільства, то музика, а саме вокальне мистецтво, є художньо-інтонаційним засобом вираження цих ціннісних орієнтацій. Тому, формування вокально-виконавської культури студентів є актуальним завданням музично-педагогічної освіти і важливою умовою розвитку їх духовності [25, с. 1].

У контексті сучасних концепцій освіти та виховання висувуються принципово нові вимоги до чинних критеріїв оцінки ефективності підготовки майбутніх фахівців. Тому перед вищими навчальними закладами постає завдання не лише якісної підготовки майбутніх фахівців до виконання професійних функцій, а й їх особистісно-духовного розвитку, ядром якого є високий рівень загальної культури та морально-естетичного розвитку особистості.

На виховну, розвивальну, організаційну, методичну, соціалізуючу роль музики як засобу виховного впливу на особистість, вказують різні психолого-педагогічні дослідження.

Так, Н. В. Аніщенко сконцентровує увагу на широкому спектрі виявлень світоглядної функції музики. Він зазначає, що світоглядність можна вважати домінантою, з якої випливають всі інші функції мистецтва. Така інтерпретація не вичерпує складність поліфункціональної структури художньої творчості, про зміст якої існують й інші точки зору [1].

О. М. Олексюк стверджує, що залучення студентів до естетичних проблем і цінностей музики починається з перших днів навчання в Інституті мистецтв, у процесі вивчення курсу «Сольфеджіо»... У межах курсу можна успішно формувати компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва, пов'язані з глибоким сприйняттям музичних творів, розуміння їх естетичної сутності, а також вивчення виражальних можливостей, виявленні духовного змісту твору. Водночас автор стверджує, що говорити про духовну сутність музичного твору, використовуючи суто музикознавчу термінологію, неможливо. Адже відомо, що в Стародавній Греції музичне мистецтво суворо контролювалося суспільством, причому не за мистецтвознавчими мотивами. Виникає питання, що в музичній інтонації такого, що під її впливом змінюються емоції, воля та спосіб думок? Сутність відповіді полягає в тому, що музика за своїм походженням є природним явищем, пов'язаним з організацією космосу. Звідси випливає висновок: вихідною філософською платформою, на основі якої розв'язуються міждисциплінарні проблеми є положення про принципову важливість наукового пізнання взаємозв'язків природи, суспільства, людського мислення... Тільки на міждисциплінарній основі розвиваються уміння майбутнього вчителя музики порівнювати, узагальнювати, розкривати причинно-наслідкові зв'язки» [16, с.5].

Вагомим компонентом музики, як засобу виховного впливу на особистість, є музичні традиції (елемент музичного фольклору), що є особливою формою засвоєння навколишньої дійсності, найпотаємнішого й найтоншого стану душі. Педагогічний аспект сприймання музики у контексті здійснення її виховного впливу на особистість, глибоко розкриває В. К. Белобородова [2]. Дослідниця розрізняє три умовні стадії музичного сприймання, які якісно відрізняються одна від одної. Для першої стадії характерною є дифузність, розмитість, цільність сприймання незнайомого твору. У слухачів складається лише загальне враження про музичний образ, з'являється емоційна реакція. Друга стадія – процес заглиблення у зміст твору, виділення найяскравіших особливостей, усвідомлення виразності окремих елементів музичної мови. На третій стадії музичний образ постає збагаченим асоціаціями, які виникають. Сприймання стає свідомим, чіткішим, естетично повноцінним.

Духовно-моральний аналіз художнього оволодіння мистецтвом, як зазначає В. В. Медушевський, у чіткому духовному сприйнятті та розумінні неможливий без особистісних творчих зусиль учнів. Школа

не повинна уникати спроб навчити хоровому співу – базовій основі всієї музичної християнської культури людства [14, с. 10].

Су Цзюнь зазначає, що музика здатна встановити гармонію людини та природи, особистості та суспільства. Це, зокрема, пояснює розуміння провідних виховних завдань музичної освіти Китаю:

- виховання любові до своєї країни, народу;
- розвиток естетичних почуттів учнів;
- виховання в учнів інтересу до музики, розвиток навичок гри та співу, читання нот;
- виховання в учнів національної гордості на прикладах китайського фольклору, а також збагачення музичного досвіду шляхом знайомства з іноземними творами [22].

Визначаючи провідну роль музики як засобу виховного впливу на особистість студента, Н. А. Воїтлева стверджує, що в музичному мистецтві саме проблемне навчання виступає провідною формою організації навчально-виховного процесу, а проблемність сприяє розкриттю змісту музичних творів, особливостей їх побудови та розвитку, методів, прийомів і способів роботи над музичним твором, засобом глибокого аналізу й досягнення його закономірностей.

Елементи проблемного навчання успішно використовуються у викладанні дисциплін виконавського циклу: студент повинен самостійно відтворити образ твору, знайти шляхи його втілення та виконання тощо. Проблема ситуація. Як зазначає Н. А. Воїтлева, – це свідомо створене ускладнення, подолання якого вимагає від студентів проявів творчого пошуку. Проблема ситуація включає такі основні умови: необхідність виконання такої дії, при якій виникає пізнавальна потреба у новому способі або дії; невідомо, яке необхідно розкрити у проблемній ситуації, що виникла; можливості студента у виконанні поставленого завдання, в аналізі умов і відкритті невідомого [9].

Музика збагачує наш емоційний досвід вібраціями, як звичайний повсякденний режим (дім – робота або навчання – повсякденні справи – дім), як правило, не надає. Музичальність – це емоційність, а емоційність – це по суті, індикатор енергетики людини. Вміння слухати і сприймати музику підключає нас до могутнього джерела енергії. Всі наші органи знаходяться в автономному коливальному режимі. Коли музика синхронізує вібрацію в нашому тілі, співпадаючи з їх ритмами, це вирівнює відповідний ритмічний контур і лікує.

Аналіз опрацьованих наукових джерел дає можливість стверджувати про необхідність використання індивідуального виховного впливу. Це дає можливість осмислити і визначити термін педагогічного впливу, який розрахований на отримання очікуваних результатів негайно чи внаслідок тривалого впливу на особистість. В одних випадках реагують на вчинок одразу, в інших – детально аналізують його і лише тоді вирішують, яких заходів виховного впливу вжити.

Методика індивідуального виховного впливу, як зазначає І. Д. Бех, залежить від індивідуальних особливостей учня і його психологічного стану, темпераменту. У кожному конкретному випадку слід ство-

рити педагогічну ситуацію, яка б сприяла формуванню позитивних якостей чи усуненню негативних. Індивідуальний виховний вплив здійснюють через безпосередній вплив педагога на особистість учня або через колектив. Це взаємопов'язані способи, які взаємодоповнюють один одного [3, с. 222–223].

Безпосередній виховний вплив на вихованця педагог здійснює наодинці з ним або в присутності учнів, батьків, педагогів (що посилює виховний вплив, проте зловживати цим не слід, оскільки страждає почуття гідності дитини). В опосередкованому впливі на вихованця між ним і педагогом з'являється нова ланка – колектив. Попри те, вплив колективу може бути відкритий (вчитель явно ставить перед ним завдання впливу на конкретного учня), або прихований (завдання ставиться з таким розрахунком, що його виконання колективом само по собі позитивно вплине на учня). У першому випадку вихованець знає, що виховний вплив спрямований на нього, у другому – і він, і колектив можуть лише здогадатися про це.

Висновки. Отже, для успішної реалізації завдань індивідуального виховного впливу, потрібне чітке планування виховної роботи, що враховує характеристики особистості й передбачувані результати виховного впливу (проект особистості). Це дає змогу здійснювати керівництво процесом виховання, координувати всі виховні впливи, поглиблювати й розширювати цілі та завдання виховання, змінювати траєкторії впливу в залежності від конкретних індивідуальних особливостей вихованців. Наявність проекту на кожного (чи хоча б на педагогічно занедбаного) вихованця робить індивідуальну роботу педагогічно доцільною, цілеспрямованою.

Таким чином, музика є одним із найбільш доступних та ефективних засобів виховного впливу на особистість. Слід зазначити, що вона має свою специфіку. Сприймання музики відбувається не від загального до особистого, а від особистого до загального, тобто не від уявлень до почуттів, а від почуттів до уявлень. У зв'язку з цим, музику розуміють як специфічну мову особистісного стану людини і сприймають її як ліричний процес у житті людини. Коли вона пізнає навколишній світ, то не тільки включає в цю діяльність мисленнєві процеси, вона пробуджує почуття та емоції, через які відкриває себе та своє ставлення до світу. Вплив музики на різнобічний розвиток та формування особистості забезпечується завдяки тісному взаємозв'язку естетичного виховання з моральним, розумовим та фізичним.

Мета здійснення виховного впливу музики на особистість – це залучення до музичної культури в цілому. Вплив музики на формування особистості, розвиток творчості та діяльності є надзвичайно великим. Музика, як і будь-яке мистецтво, здатне впливати на всебічний розвиток особистості, спонукати до морально-естетичного та етичного переживань, вести до перетворення навколишнього до активного мислення. Загальне музичне виховання повинно відповідати основним вимогам: бути загальним, що охоплює всіх людей і всебічним, гармонійно розвивати всі сторони особистості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аніщенко Н. В. Особливості діагностування музичного сприйняття майбутніх вчителів мистецтвознавчих предметів: монографія / Н. В. Аніщенко. – К. : Інститут обдарованої дитини, 2014. – 186 с.
2. Белобородова В. К. Музыкальное восприятие школьников / В. К. Белобородова, Г. С. Ригина, Ю. Б. Алиев / Под ред. М. Румер. – М. : Педагогика, 1975. – С. 6–35.
3. Бех І. Д. Виховання особистості : Підручник / Іван Дмитрович Бех. – К. : Либідь, 2008. – 848 с.
4. Борисенко З. Т. Психологічні особливості імперативних та діалогічних впливів батьків на підлітків / Зоряна Тарасівна Борисенко : дисертація на здобуття наукового ступеня канд. псих. наук за спеціальністю 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія. – Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, Івано-Франківськ, 2008. –
5. Бондаревская Е. В. Воспитание как встреча с личностью (Избранные педагогические труды в двух томах) / Е. В. Бондаревская. – Т. 2. – Рн / Д : Изд-во РГПУ, 2006. – 504 с.
6. Бочкарев Л. Л. Психологические механизмы музыкального переживания [Текст] : дис. ... д-ра пед. наук / Л. Л. Бочкарев. – К., 1989. – 349 с.
7. Ващенко Г. Вибрані педагогічні твори : у 2 т. – Т. 1. – Дрогобич : Відродження, 1977. – 245 с.
8. Выготский Л. С. Психология искусства [Текст] / Л. С. Выготский. – М. : Искусство, 1968. – 379 с.
9. Воитлева Н. А. Проблемное обучение как условие творческого развития студента-музыканта / Нафисет Адалгериевна Воитлева // Журнал научных публикаций аспирантов и докторантов : [Электронный ресурс] / Режим доступа: <http://www.jurnal.org/articles/2013/ped54.html>.
10. Гевко О. І. Національно-патріотичне виховання студентів вищих педагогічних закладів засобами декоративно-ужиткового мистецтва / Оксана Іванівна Гевко // дисерт. на здобут. ... канд. пед. наук 13.00.07. – теорія та методика виховання – Київ, 2003. – 209 с.
11. Ключев А. С. Музыка. Философия. Синергетика: Сб. / А. С. Ключев. – СПб : Астерион, 2012. – 200 с.
12. Ковальчук З. Я. Загальна психологія поняття психолого-педагогічних впливів у структурі педагогічної взаємодії : [Електронний ресурс] / Ковальчук З. Я. // Український науковий журнал «ОСВІТА РЕГІОНУ». – № 3. – 2014. – Режим доступу : <http://social-science.com.ua/contents/23>.
13. Лисицын Ю. П., Жилиева Е. П. Союз медицины и искусства / Ю. П. Лисицын, Е. П. Жилиева – М. : Медицина, 1985 – 192 с.
14. Медушевский В. В. Предметы осмысления и анализа в музыке и других искусствах // Музичне мистецтво і культура. Науковий вісник Одеської державної музичної академії імені А. В. Нежданової. Випуск 4. / Гол. редактор О. В. Сокол. – Одеса : Друк, 2003. – С. 7–15.
15. Москалюк А. М. Вплив предметів художньо-естетичного циклу на емоційно-естетичний розвиток молодших школярів : [Електронний ресурс] / А. М. Москалюк : // Режим доступу : <http://eprints.zu.edu.ua/9332/1/41s.pdf>.
16. Олексюк О. М. Узагальнення інтонації як механізм осягнення смислу естетичних категорій: педагогічний аспект проблеми / Олексюк О. М. // Наукові записки / Ред. кол. : В. В. Радул, В. А. Кушнір та ін. – Випуск 139. – Серія: Педагогічні науки. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2015. – С. 3–6.
17. Педагогічна психологія : навчально-методичний посібник / Розділ 4. Психологічні основи виховання: [Електронний ресурс] / Режим доступу : http://subject.com.ua/psychology/pedagog_psychology/41.html.
18. Педагогічна психологія: [Електронний ресурс] / Режим доступу : http://pidruchniki.com/13730519/psihologiya/sutnist_kriteriyiv_vihovanosti_vihovnogo_vplivu.
19. Рудницька О. П. Музыка і культура особистості: проблеми сучасної педагогічної освіти: навч. посібник. / О. П. Рудницька – К. : ІЗМН, 1998. – 247 с.
20. Словарь по социальной педагогике : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Авт.-сост. Л. В. Мардахаев. – М. : Изд. Центр «Академия», 2002. – 368 с.
21. Сухомлинський В. Народний учитель // В. О. Сухомлинський. Вибрані твори : у 5 т. – Т. 5. – К., 1977. – 456 с.
22. Цзюнь Су. Тенденции современного общего музыкального образования детей в России и Китае (в аспекте сравнительной педагогики) / Су Цзюнь // Журнал научных публикаций аспирантов и докторантов : [Электронный ресурс] / Режим доступа : <http://www.jurnal.org/articles/2013/ped54.html>.
23. Уэйд-Мэтьюз М., Томпсон У. Классическая музыка. Большая иллюстрированная энциклопедия / Макс Уэйд-Мэтьюз, Уэнди Томпсон; [пер. с англ. К. И. Молькова]. – М. : Эксмо, 2008. – С. 10; 254.
24. Ушинський К. Вибрані педагогічні твори: у 2-х т. – Т. 2. – Переклади з рос. // Редкол.: В. М. Столетов (голова) та ін. – К. : Радянська школа, 1983. – 347 с.
25. Цзяньшу Ван. Формування вокально-виконавської культури майбутніх учителів музики в процесі фахової підготовки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук, спец. : 13.00.02 «Теорія та методика навчання музики і музичного виховання» / Ван Цзяньшу. – К. : Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – 2013. – 20 с.

Вей Чже Юань, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, г. Київ, Україна

ВОСПИТАТЕЛЬНОЕ ВЛИЯНИЕ МУЗЫКИ НА ФОРМИРОВАНИЕ ЛИЧНОСТИ СТУДЕНТА: ТЕОРЕТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ

Стаття посвящена раскрытию проблемы воспитательного воздействия музыки на формирование личности студента в условиях высшего учебного заведения. Автор, опираясь на результаты теоретического анализа, приводит разные подходы толкования понятия «воспитательное воздействие», раскрывает функции музыки, ее роль в становлении личности студента, выделяет особенное место музыки в формировании духовной культуры личности.

Ключевые слова: *воспитательное воздействие; музыка; музыкальное искусство; личность; духовная культура.*

Wey Chzshe Yuan, National Pedagogical University named after M. P. Dragomanov, Kyiv, Ukraine

**EDUCATIONAL INFLUENCE OF MUSIC ON FORMATION OF A STUDENT'S PERSONALITY:
THEORETICAL ASPECT**

This article is devoted to the problem of educational influence of music on the identity formation of students in higher education. By relying on the results of theoretical analysis, the author suggests different approaches to the interpretation of the concept of «educational influence», reveals the function of music and its role in the development of the individual student distinguishes music a special place in the formation of spiritual culture of personality.

Among means of education of children and young people attach a great importance is attached to music. Educating future specialists depends on many means of educational influence. It is distinguished such approaches to the definition of «educational influence», «pedagogical influence».

An effective way of implementing of educational potential of music is to use intonation features as a form of social consciousness characteristic of the music of mechanisms of influence on personality; recognizing the priority of perception as the basis of the creative process in understanding and interpretation of art, forms of display active attitude towards art and reality.

Formation of vocal-performance culture of students is an urgent task of musical and pedagogical education and an important condition for the development of their spirituality.

In the context of modern concepts of education and training essentially put forward new requirements to existing criteria evaluating the effectiveness of training future professionals. Therefore, to universities, the goal is not only high-quality training of future specialists to perform professional functions, but also their personal and spiritual development, the core of which is the high level of general culture, moral and aesthetic development of the individual.

An important component of music as a means of educational influence on the individual, is the musical traditions (an element of folk music), which is a special form of mastering reality, most intimate and subtle state of soul. Elements of problem-based learning have been successfully used in the teaching of subjects performing cycle: the student must independently recreate the image of the work, find ways of implementation and performance of others.

Problem situation includes conditions based on the need to carry out such actions, in which there is a need for new cognitive method or action; unknown, that must be disclosed in the problematic situation that has arisen; student opportunities in the implementation of the task in the analysis of conditions and the opening of the unknown.

So, for the successful implementation of tasks of individual educational influence it is required clear planning of educational work, taking into account the individual characteristics and the expected results of educational influence (individual project). This allows you to guide the process of education to coordinate all educational measures to deepen and expand the aims and objectives of education, change the trajectory of impact, depending on the specific characteristics of individual pupils. Availability of each (or at least educationally neglected) student does individual work pedagogically appropriate, purposeful.

So, music is one of the most affordable and effective means of educational influence on personality. It should be noted that it has its own specifics. Perception of music is not from general to private, and from the personal to the universal, from ideas to feelings and emotions of the representations. In this regard, music, language understood as a specific personal state of man and perceive it as a lyrical process in human life. When she learns the world around us, not only includes those activities thought processes, it evokes feelings and emotions through which reveals itself and its relationship to the world. The influence of music on the versatile development and identity formation is ensured by the close relationship of aesthetic education of moral, mental and physical. The purpose of the implementation of the educational influence of music on the individual is bringing to the musical culture in general. The influence of music on the formation of personality, creativity and development activities are enormous. Music, like any art, can affect the comprehensive development of the individual, encourage moral and ethical and aesthetic experiences lead to conversion to active environmental thinking. General music education must meet the basic requirements: be universal, covering all people and all-round, harmonious develop all aspects of the individual.

Keywords: *educational impact; music; musical art; personality; spiritual culture.*

Рецензенти: д-р пед. наук, професор С. О. Сисоєва;
д-р пед. наук, професор О. П. Мешанінов

© Вей Чже Юань, 2016

Дата надходження статті до редколегії 26.04.2016